

**TAEJ- Transparență, accesibilitate și educație juridică prin
îmbunătățirea comunicării publice la nivelul sistemului judiciar, cod
SIPOCA 454/cod MySMIS 118765**

**GHID DE BUNE PRACTICI
IN RELATIA SISTEMULUI JUDICIAR CU MASS MEDIA**

-draft -

Capitolul I. CONSIDERENTE INTRODUCTIVE. SCOP. OBIECTIVE

Capitolul II. PRINCIPII ETICE COMUNE

Capitolul III. DISPOZIȚII GENERALE. STRUCTURILE DE COMUNICARE ȘI PURTĂTORUL DE CUVÂNT

Capitolul IV. REGULI APLICABILE ÎN PROCESUL PENAL, ÎN FAZA DE URMĂRIRE PENALĂ, ÎN PROCEDURILE DESFĂȘURATE ÎN FAȚA JUDECĂTORULUI DE DREPTURI ȘI LIBERTĂȚI, ÎN PROCEDURA DE CAMERĂ PRELIMINARĂ ȘI JUDECATĂ.

Capitolul V. REGULI APLICABILE ÎN PROCESUL CIVIL *LATO SENSU*

Capitolul VI. REGULI APLICABILE ÎN PROCEDURILE DISCIPLINARE CARE VIZEAZĂ MAGISTRAȚII, NORMELE DE CONDUITĂ REGLEMENTATE DE CODUL DEONTOLOGIC AL JUDECĂTORILOR ȘI PROCURORILOR ȘI BUNA REPUTAȚIE

Capitolul VII. CONCLUZII FINALE

Capitolul VIII. CONCEPTE OPERAȚIONALE. GLOSAR TERMENI

Capitolul I. CONSIDERENTE INTRODUCTIVE

Secțiunea 1. Scopul ghidului

Prezentul ghid urmărește să asigure o comunicare publică predictibilă, transparentă, accesibilă, coerentă și unitară a sistemului judiciar, care să facă posibil accesul publicului prin intermediul presei la informațiile de interes public.

Secțiunea 2. Obiective

Instanțele și parchetele trebuie să permită reprezentanților mass-media să își îndeplinească rolul de informare a opiniei publice.

Sistemul judiciar și mass-media, deopotrivă, au obligația ca, atunci când comunică public informații de interes general care vizează activitatea instanțelor și parchetelor, să nu fie încălcate drepturi recunoscute de legislația internă și internațională.

Printre valorile care trebuie protejate în comunicarea publică se numără următoarele:

- protecția vieții private și de familie;
- dreptul la imagine;
- caracterul nepublic al urmăririi penale;
- prezumția de nevinovăție;
- imparțialitatea actului de justiție;
- protecția datelor cu caracter personal etc.

Primul obiectiv urmărit prin ghid este să se indice modalitățile în care sistemul judiciar poate să asigure transparența în comunicarea publică, în condițiile respectării valorilor anterioare, dar și a normelor procedurale și a drepturilor prevăzute de lege persoanelor implicate în proces.

Cel de-al doilea obiectiv urmărit prin ghid este ca acesta să contribuie la uniformizarea modului de comunicare a informațiilor de interes public de către instituțiile din sistemul judiciar pe baza valorilor anterioare, dar și a unui set de criterii precum:

- corecta informare a opiniei publice;

- buna desfășurare a procesului;
- conservarea probelor;
- evitarea presiunii suplimentare în derularea procedurilor etc.

Secțiunea 3. Dispoziții legale care fundamentează prezentul ghid

La realizarea prezentului Ghid au fost avute în vedere dispozițiile din legislația națională care reglementează domenii precum:

- informațiile de interes public;
- protecția datelor cu caracter personal;
- dreptul la respectarea vieții private și de familie;
- dreptul la imagine;
- imparțialitatea actului de justiție;
- caracterul nepublic al urmăririi penale și prezumția de nevinovăție.

Prezentul ghid urmărește, de asemenea, principiile care se desprind din instrumentele juridice internaționale în domeniile menționate, precum:

- Art. 6 paragraf 1 și 2, art. 8 și art. 10 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale;
- Recomandarea (2002)2 a Comitetului Miniștrilor al Consiliului Europei privind accesul la documente;
- Recomandarea (2003)13 a Comitetului Miniștrilor al Consiliului Europei privind furnizarea de informații prin intermediul mass-media cu privire la procesele penale;
- Recomandarea (2000)19 a Comitetului Miniștrilor al Consiliului Europei către statele membre, privind rolul urmăririi penale în sistemul de justiție penală.

Capitolul II. PRINCIPII ETICE COMUNE

Valorile care fundamentează prezentul Ghid și stau la baza comunicării publice dintre instanțe și parchete, pe de o parte, și mass-media, de cealaltă parte, sunt următoarele:

- transparența;
- încrederea;
- onestitatea;
- respectul pentru demnitatea umană (și implicit viața privată);
- accesul liber la informație;
- corectitudinea informației;
- imparțialitatea și independența, atât a sistemului judiciar, cât și a instituțiilor de presă.

Principiul transparenței. Transparența reprezintă o *garanție* a unui *proces echitabil*. Transparența este asigurată de accesul la informația necesară pentru o bună înțelegere a speței și actului de justiție în genere. În mod practic, acest principiu înseamnă a le facilita un acces cât mai mare jurnaliștilor și celor care mediază informația. Limitările accesului trebuie să fie rezonabile și întemeiate. Totodată, principiul transparenței recomandă o *comunicare pro activă* între ambele părți, sistemul judiciar și mass-media.

Principiul accesului la informații de interes public și exercitării libertății de exprimare. Rolul comunicării publice în cadrul sistemului judiciar este reprezentat de *informarea corectă a cetățenilor* cu privire la cazurile de *interes public*, stabilirea dreptății și restabilirea ordinii de drept. În acest scop, *partenerii* sistemului judiciar sunt mass-media, prin jurnaliști, și toți cei care vor să aibă acces la informație în virtutea dreptului oferit de articolul 31 din Constituția României. Cu cât informația judiciară emisă de instanțe și parchete este mai răspândită, cu atât în dezbateră publică ea servește mai bine intereselor generale ale vieții democratice.

Principiul încrederii reciproce. Încrederea este dinamică în relațiile dintre comunicatorul judiciar și jurnaliști, un proces continuu care trebuie inițiat,

menținut, uneori restabilit și certificat. Încrederea în sistemul judiciar și mass-media necesită *predictibilitate, transparență și posibilitatea de a corecta*. Încrederea personală presupune un transfer de putere (și responsabilizare) și se bazează pe *onestitate, bună reputație și reciprocitate*.

Principiul respectului pentru demnitatea umană și drepturile fundamentale. Transparența, ca valoare a actului de justiție, trebuie pusă în raport cu *protejarea drepturilor fundamentale* ce conferă conținut respectului datorat persoanei umane. Aceste drepturi privesc viața privată și de familie, reputația etc. și sunt completate de o datorie față de orice justițiabil: recunoașterea și respectarea prezumției de nevinovăție în cauzele penale, iar în cauzele civile a prezumției că pârâtul nu datorează nimic până la admiterea în mod definitiv a cererii reclamantului. Restrângerea accesului la informație poate fi întemeiată pe obligațiile corelative drepturilor fundamentale.

Principiul proporționalității. Drepturile și interesele legitime pot limita accesul la anumite informații factice sau privind persoane din spețe. Aceste drepturi se regăsesc în Constituția României (art. 26 sau art. 49, de exemplu), iar interesele sunt evaluate de către magistrat. Acest corectiv la principiul transparenței nu înseamnă anularea dreptului la informare, necesar exercitării libertății de exprimare, ci este doar o **limitare justificată** a acestuia. Întrebările jurnaliștilor, cele îndreptățite de interesul public, nu pot rămâne fără răspuns.

Comunicarea și informarea asupra anchetelor și dosarelor pe rol se află întotdeauna sub două constrângeri:

- o constrângere pozitivă, reprezentată de principiul transparenței;
- o constrângere negativă, provenită din datoria de a păstra secretul (motivată de respectarea altor drepturi sau de secretul oficial) asupra (anumitor aspecte ale) anchetei sau cazului.

Capitolul III. DISPOZIȚII GENERALE. STRUCTURILE DE COMUNICARE¹ ȘI PURTĂTORUL DE CUVÂNT

Secțiunea 1. Dispoziții comune pentru Consiliul Superior al Magistraturii, instanțe și parchete

Art. 1 - La nivelul Consiliului Superior al Magistraturii, instanțelor și parchetelor structura de comunicare funcționează în subordinea directă a conducătorului instituției.

Art. 2 - Consiliul Superior al Magistraturii, instanțele, respectiv parchetele, numesc un purtător de cuvânt și un înlocuitor al acestuia, din rândul procurorilor, judecătorilor, consilierilor asimilați magistraților, după caz, sau, prin concurs, un absolvent al facultății de jurnalistică ori un specialist în comunicare. Purtătorul de cuvânt este, de regulă, și șeful structurii de comunicare, iar în activitatea sa poate fi ajutat de unul sau mai mulți consilieri în comunicare, angajați ai instituției, în conformitate cu dispozițiile legale ori regulamentare incidente.

Art. 3 - În general, purtătorul de cuvânt sau înlocuitorul acestuia este cel care furnizează date și informații de interes public către mass-media. Nu le este permis judecătorilor, personalului auxiliar de specialitate și personalului conex al instanțelor judecătorești și al parchetelor să furnizeze informații privind cauzele supuse judecării sau instrumentate de parchet. Magistrații au obligația să îndrume solicitanții către structurile de comunicare.

Art. 4 - Președintele și Vicepreședintele Consiliului Superior al Magistraturii, precum și președinții de instanțe și conducătorii de parchete pot emite comunicate prin care să exprime în mass-media poziția instituției pe care o reprezintă.

Art. 5 - (1) Persoanele din cadrul structurilor de comunicare trebuie să fie disponibile în orice situație în timpul orelor de program. În situații excepționale, purtătorilor de cuvânt li se pot solicita informații și în afara orelor de program.

(2) Datele de contact oficiale (nume, adresa, telefon, fax, e-mail) ale purtătorilor de cuvânt și ale structurilor de comunicare de la toate instanțele,

¹ Biroul de Informare Publică și Relații cu Mass Media, Biroul de informare și relații publice, Biroul de informare publică și relații cu mass-media, Biroul de informare publică și relații cu presa.

parchetele și Consiliul Superior al Magistraturii sunt publicate pe paginile de internet ale instituțiilor de apartenență. O listă centralizatoare a acestor informații este afișată pe pagina de internet a Consiliului Superior al Magistraturii.

Art. 6 - (1) Structura de comunicare/purtătorul de cuvânt beneficiază de sprijinul eficient al tuturor departamentelor și structurilor instituției pentru realizarea activităților specifice, de la care poate solicita informații.

(2) În cazurile ce presupun o poziție sau reacție instituțională la o situație excepțională, purtătorul de cuvânt/înlocuitorul acestuia va solicita dispoziții exprese din partea conducătorului instituției, care vor fi urmate întocmai.

(3) În cazul în care sunt solicitate informații referitoare la însăși activitatea desfășurată de către purtătorul de cuvânt sau informații referitoare la un dosar aflat în instrumentarea sa, comunicarea acestor date se va realiza de către conducătorul instanței/parchetului sau de o altă persoană desemnată de acesta. Constituie excepție de la această regulă comunicarea termenelor de judecată.

Secțiunea 2 - Atribuții generale ale structurii de comunicare și ale purtătorului de cuvânt

Art. 7 - Structura de comunicare din cadrul Consiliului Superior al Magistraturii întocmește zilnic revista presei centrale și o comunică tuturor instanțelor și parchetelor prin intermediul structurilor de comunicare de la nivelul acestora. Vor fi înglobate, prioritar, articole de presă și înregistrări/transcrieri audiovizuale privind sistemul judiciar, cazurile deferite justiției, modul de gestionare a acestora, documentare referitoare la calitatea activității actului de justiție și a magistraților.

Art. 8 - Structurile de comunicare de la nivelul instanțelor și parchetelor elaborează, zilnic, materiale de informare, de tip revista presei, care se difuzează personalului instituției în cursul dimineții.

Art. 9 - În situația în care sunt identificate în mass-media articole referitoare la activitatea unor magistrați, precum și modul în care aceștia au investigat sau gestionat soluționarea unui caz, structurile de comunicare/purtătorul de cuvânt informează președintele instanței/conducătorul parchetului. În situația în care sunt identificate aspecte ce țin de competența Consiliului Superior al Magistraturii se va informa și structura de comunicare/purtătorul de cuvânt din cadrul Consiliului.

Art. 10 - (1) Structura de comunicare gestionează activitatea de acreditare a reprezentanților mass-media la nivelul Consiliului Superior al Magistraturii, instanțe și parchete.

(2) Acreditarea reprezentanților mass-media se realizează în temeiul unei solicitări scrise, telefonice sau verbale în care se precizează numele și prenumele persoanei și instituția de presă pentru care se solicită acreditarea, dacă este cazul; datele de contact ale persoanei care solicită acreditarea; o copie a documentului de identitate și a legitimației de serviciu sau alt document similar.

(3) Acreditările reprezentanților instituțiilor centrale de presă la structura de comunicare din cadrul Consiliului Superior al Magistraturii vor fi transmise structurilor de comunicare din teritoriu și vor funcționa și la nivelul acestora. Acreditările reprezentanților din mass-media de la nivel local, înregistrate la structurile de comunicare de la instanțe și parchete vor fi transmise, după soluționare, și centralizate la nivelul Consiliului Superior al Magistraturii. Acreditările se acordă pe un an calendaristic și se reînnoiesc la cerere.

(4) Acreditarea presupune ca parchetele și instanțele să transmită în timp real către instituțiile mass-media și reprezentanții acestora, comunicate de presă publicate pe paginile de internet proprii, invitarea jurnaliștilor acreditați la conferințe, declarații de presă și alte activități cu caracter de eveniment public.

Art. 11 - Structura de comunicare/purtătorul de cuvânt informează complet și fără discriminare reprezentanții mass-media care au solicitat o anumită informație de interes public. Furnizarea informațiilor de interes public către reprezentanții mass-media nu poate fi condiționată de acreditarea acestora.

Art. 12 - În situații ce impun comunicarea cu celeritate a informațiilor solicitate, acestea pot fi furnizate către reprezentanții mass-media pe e-mail sau prin utilizarea aplicațiilor de telefonie mobilă ce asigură transmiterea rapidă a mesajului.

Art. 13 - Reprezentanții mass-media se legitimează, la solicitarea structurii de comunicare/purtătorului de cuvânt, cu legitimația de serviciu sau un document similar și actul de identitate.

Art. 14 - Refuzul acordării acreditării ori retragerea acreditării se realizează cu respectarea întocmai a dispozițiilor Legii nr. 544/2001 și a normelor de punere în aplicare. Acreditarea poate fi retrasă ori refuzată numai pentru fapte care împiedică

desfășurarea normală a activității autorității publice și care nu privesc opiniile exprimate în presă de către jurnalist, în condițiile și în limitele legii.

Secțiunea 3 - Recomandări pentru structurile de comunicare/purtătorul de cuvânt în vederea asigurării unei comunicări eficiente

Art. 15 - (1) Consiliul Superior al Magistraturii, instanțele și parchetele publică din oficiu informațiile generale prevăzute de Legea nr. 544/2001, actualizate, pe paginile de internet oficiale ale acestor instituții.

(2) Consiliul Superior al Magistraturii, instanțele și parchetele comunică din oficiu și la cererea reprezentanților mass-media informații de interes public, care privesc sau rezultă din activitatea acestora, prin structura de comunicare/purtătorul de cuvânt, în condițiile Legii nr. 544/2001.

Art. 16 - (1) În cazul unor materiale mass-media care valorifică informații eronate în legătură cu procedurile judiciare, activitatea magistraților implicați în desfășurarea acestora sau cu activitatea Consiliului Superior al Magistraturii, a instanțelor și parchetelor, purtătorul de cuvânt informează conducerea instituției pe care o reprezintă. De asemenea, purtătorul de cuvânt asigură, de îndată, informarea corectă a opiniei publice, prezentând situația reală și/sau exprimând poziția instituției față de problemele semnalate.

(2) În acest scop, purtătorul de cuvânt va depune diligențe pentru exercitarea dreptului la replică sau rectificare. Totodată, purtătorul de cuvânt va solicita instituției care a difuzat materialul de presă, acordarea unui spațiu pentru exprimarea dreptului la replică sau rectificarea datelor și informațiilor.

(3) Solicitarea împreună cu replica sau rectificarea se publică pe pagina de internet a instituției lezate, iar pe pagina de internet *www.infocsm.ro* la cerere.

Secțiunea 4 - Relația dintre structurile de comunicare din cadrul instituțiilor sistemului judiciar

Art. 17 - (1) Structurile de comunicare și purtătorul de cuvânt al Consiliului Superior al Magistraturii, instanțelor și parchetelor colaborează și se consultă ori de câte ori este necesar.

(2) În cazul instanțelor/parchetelor, dacă solicitarea de informații de interes public formulată de reprezentanții mass-media se referă și la aspecte ale activității altei instanțe și/sau ale parchetului, purtătorul de cuvânt se consultă cu președintele și/sau purtătorul de cuvânt al acestora.

Art. 18 - Informațiile de interes public privind activitatea personalului auxiliar de specialitate și personalului conex din cadrul instanțelor și parchetelor sunt puse la dispoziție de către structura de comunicare/purtătorul de cuvânt al instanței sau parchetului din care acestea fac parte. Informațiile privind cariera aceluiași categorii de personal sunt solicitate structurii de comunicare/purtătorului de cuvânt de la nivelul curților de apel și parchetelor de pe lângă acestea.

Art. 19 - În cazul identificării în mass-media la nivel local sau național a unor situații cu potențial de incidență a Legii audiovizualului nr. 504/2002 și a Deciziei nr. 220/2011 privind Codul de reglementare a conținutului audiovizual, referitoare la persoana magistraților sau activitatea instanței/unității de parchet reprezentate, structura de comunicare/purtătorul de cuvânt va informa conducerea instanței/parchetului și structura de comunicare/purtătorul de cuvânt al Consiliului Superior al Magistraturii.

Secțiunea 5 - Atribuții specifice structurii de comunicare/purtătorului de cuvânt al CSM

Art. 20 - (1) În subordinea președintelui Consiliului Superior al Magistraturii funcționează Biroul de informare publică și relații cu mass-media.

(2) Biroul de informare publică și relații cu mass-media este organizat și funcționează potrivit prevederilor Legii nr. 304/2004, republicată, cu modificările și completările ulterioare, Legii nr. 303/2004, republicată, cu modificările și completările ulterioare, Legii nr. 544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public, cu modificările și completările ulterioare, Ghidului privind relația dintre sistemul judiciar și mass-media, aprobat prin Hotărâre a Plenului Consiliului Superior al Magistraturii, precum și ale Regulamentului (UE) 2016/679 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și privind libera circulație a acestor date și de abrogare a Directivei 95/46/CE (Regulamentul general privind protecția datelor).

Art. 21 - Structura de comunicare/purtătorul de cuvânt al Consiliului Superior al Magistraturii are următoarele atribuții:

- a) răspunde la sesizările și cererile formulate în baza Legii nr. 544/2001, cu modificările și completările ulterioare, în legătură cu propria activitate;
- b) informează președintele Consiliului cu privire la aspectele semnificative ce vizează justiția, difuzate prin mass-media, și comunică presei punctele de vedere oficiale;
- c) îndeplinește, potrivit legii, activitățile de informare publică;
- j) întocmește și actualizează anual Buletinul informativ privind liberul acces la informațiile publice, potrivit legii;
- k) realizează informarea publicului asupra activității Consiliului, publicarea pe site a acestor informații, actualizarea acestora, inclusiv prin menționarea soluțiilor instanțelor judecătorești referitoare la actele Consiliului, și răspunde presei în numele instituției, prin purtătorul de cuvânt;
- l) realizează informarea și documentarea cu privire la activitatea judiciară din care ar putea rezulta date și informații de interes public;
- m) monitorizează articolele din presa centrală și, cu sprijinul birourilor de informare publică ale instanțelor și parchetelor, pe cele din presa locală, cu privire la reflectarea activității Consiliului, a instanțelor sau parchetelor, și întocmește zilnic revista presei și sinteza presei; efectuează sau participă la elaborarea unor studii, evaluări, lucrări de sinteză privind reflectarea activității Consiliului în mass-media; realizează prognoze privind aspectele din activitatea Consiliului ce urmează să fie reflectate în mass-media; realizează orice alte activități de relații publice și comunicare prevăzute de Ghidul privind relația dintre sistemul judiciar și mass-media, aprobat prin Hotărâre a Plenului Consiliului Superior al Magistraturii sau dispuse de președintele Consiliului.
- n) comunică reprezentanților mass-media informații de interes public referitoare la aspecte ce țin de organizarea, administrarea și activitatea Consiliului Superior al Magistraturii, despre evenimentele publice sau profesionale organizate sau coordonate de această instituție;

- o) informează din oficiu sau la cerere reprezentanții mass-media asupra subiectelor de importanță națională și asupra celor care vizează sistemul judiciar în ansamblul său;
- p) comunică reprezentanților mass-media, la cerere sau din oficiu, informațiile cu caracter public privind cariera și traseul profesional al magistraților;
- q) cere instanțelor și parchetelor, ori de câte ori este necesar, date și informații punctuale pentru documentarea răspunsurilor la unele solicitări complexe ale presei;
- r) valorifică mediatic hotărârile Plenului Consiliului Superior al Magistraturii privind apărarea independenței justiției, a independenței, imparțialității, reputației profesionale și imaginii magistraților;
- s) informează reprezentanții mass-media, acreditați la nivelul Consiliului Superior al Magistraturii, despre hotărârile prin care au fost aplicate sancțiuni disciplinare în condițiile stabilite în Regulamentul de organizare și funcționare a Consiliului Superior al Magistraturii;
- t) redactează buletinul informativ lunar al Consiliului Superior al Magistraturii „Infoletter” și asigură publicarea și distribuirea sa în format electronic instanțelor, parchetelor și reprezentanților mass-media acreditați la nivelul Consiliului Superior al Magistraturii;
- u) propune Președintelui Consiliului Superior al Magistraturii exercitarea dreptului la replică sau la rectificare, după caz și/sau sesizarea Consiliului Național al Audiovizualului, în cazul identificării în mass-media a unor situații aflate sub incidența Legii audiovizualului nr. 504/2002 și a Deciziei nr. 220/2011 privind Codul de reglementare a conținutului audiovizual, referitoare la instituțiile sistemului judiciar și/sau a magistraților din cadrul acestora.
- v) îndeplinește orice alte activități circumscrise specificului structurii de comunicare la solicitarea președintelui Consiliului Superior al Magistraturii.

Capitolul IV. REGULI APLICABILE ÎN PROCESUL PENAL, ÎN FAZA DE URMĂRIRE PENALĂ, ÎN PROCEDURILE DESFĂȘURATE ÎN FAȚA JUDECĂTORULUI DE DREPTURI ȘI LIBERTĂȚI, ÎN PROCEDURA DE CAMERĂ PRELIMINARĂ ȘI JUDECATĂ.

Secțiunea 1. Reguli generale

Art. 22 - Instanțele și parchetele, potrivit competențelor ce le revin, sunt obligate să asigure informarea corectă și promptă a reprezentanților mass-media cu privire la activitatea desfășurată în conformitate cu dispozițiile Legii nr. 544/2001, ale Regulamentului (UE) 2016/679 al Parlamentului European și al Consiliului din 27 aprilie 2016 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și privind libera circulație a acestor date și ale Legii nr. 129/2018.

Art. 23 - Comunicarea cu mass-media a instanțelor și parchetelor se desfășoară cu respectarea limitelor stabilite prin actele normative care reglementează activitatea acestora², precum și prin alte acte normative care conțin dispoziții privind activitatea desfășurată de instituțiile menționate³.

Art. 24 - Accesul reprezentanților mass-media la informațiile care rezultă din activitatea instanțelor și parchetelor trebuie exercitat astfel încât să nu aducă atingere valorilor ocrotite de lege. De aceea, sunt necesare măsuri din partea autorităților judiciare pentru a asigura un raport rezonabil de proporționalitate între limitarea accesului la informațiile publice și protecția valorilor sociale ocrotite. Autoritățile judiciare vor indica motivele pentru care o informație având acest caracter este exceptată de la comunicare.

Secțiunea 2. Reguli aplicabile în faza de urmărire penală

Art. 25 - (1) În comunicarea cu mass-media în timpul urmăririi penale, Ministerul Public trebuie să respecte prezumția de nevinovăție, caracterul nepublic

² Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, republicată, cu modificările și completările ulterioare, Regulamentul de ordine interioară al instanțelor judecătorești, , Regulamentul de ordine interioară al parchetelor.

³ Codul de procedură penală, Codul de procedură civilă.

al urmăririi penale și dreptul nediscriminatoriu la informare în acord cu dispozițiile art. 62 din Legea nr. 304/2004, republicată.

Art. 26 - Regulile stabilite în prezenta secțiune au drept scop respectarea prezumției de nevinovăție, a caracterului nepublic al urmăririi penale, protecția vieții private și de familie, protecția datelor cu caracter personal ale persoanelor implicate în proceduri judiciare, evitarea perturbării sau periclitării bune desfășurări a urmăririi penale și punerii în pericol a siguranței victimei, a martorilor sau a membrilor familiilor acestora.

Art. 27 - Dosarele aflate pe rolul parchetelor nu pot fi studiate de reprezentanții mass-media. Accesul jurnaliștilor la informațiile de interes public privind stadiul în care se află cercetările efectuate în cauză se realizează prin emiterea de comunicate sau prin comunicarea de informații la cerere, în condițiile legii.

Art. 28 - (1) Comunicarea de informații privind stadiul actelor de cercetare reprezentanților mass-media poate fi făcută numai după ce există suspect în cauză. Dacă fapta ce formează obiectul dosarului penal prezintă un grad de pericol social ridicat sau justifică un interes deosebit pentru public pot fi comunicate informații despre începerea urmăririi penale cu privire la faptă și măsurile dispuse în cauză pentru identificarea făptuitorului sau strângerea probelor, cu excepția situației în care prin transmiterea acestor informații s-ar periclita rezultatul anchetei.

(2) Informațiile menționate la alin. (1) se referă la următoarele aspecte: s-a început urmărirea penală; s-a pus în mișcare acțiunea penală; s-a luat măsura reținerii; s-a solicitat instanței competente luarea/prelungirea măsurilor preventive; s-a finalizat urmărirea penală; s-a dispus o soluție de netrimiteră în judecată; s-a dispus trimiterea în judecată, fiind întocmit și înaintat rechizitoriul către instanță.

(3) Comunicatele sau comunicările de informații la cerere pot cuprinde și informații cu privire la persoana față de care măsurile au fost dispuse; fapta reținută; încadrarea juridică a faptei și în esență motivele care au determinat adoptarea soluției sau luarea măsurii respective.

(4) Numele și prenumele persoanei față de care se desfășoară urmărirea penală, față de care au fost dispuse măsuri în cursul cercetării ori urmăririi penale ori față de care s-a dispus trimiterea în judecată pot fi comunicate public numai

dacă faptele pentru care este urmărită penal afectează capacitatea de exercitare a funcției publice, în acord cu dispozițiile art. 14 alin. 1 din Legea 544/2001.⁴

(5) Informațiile privind existența unei plângeri sau denunț pe rolul organelor de urmărire penală referitoare la posibila săvârșire a unor fapte de natură penală, precum și datele cuprinse în aceste acte de sesizare nu sunt publice. În mod excepțional, în situația în care autorul sesizării anunță în mod public că acest act a fost înregistrat la organul de urmărire penală, se poate confirma sau infirma de către unitatea de parchet competentă împrejurarea respectivă. În cazul sesizării organelor de urmărire penală din oficiu, pot fi emise comunicate în acest sens cu acordul procurorului de caz.

(6) Comunicarea informațiilor privind existența unui suspect în cauză și a măsurilor dispuse față de acesta poate fi făcută din oficiu sau la cererea reprezentanților mass-media, numai după ce persoanei care a dobândit calitatea de suspect i se aduce la cunoștință această calitate sau, dacă aceasta nu este posibilă, numai după luarea măsurilor necesare pentru aducerea la cunoștință.

(7) Accesul la categoriile de informații menționate la alin. (1), (2), (3), (4), (5) și (6) poate fi restricționat dacă procurorul de caz apreciază motivat că prin comunicarea acestora se periclitează rezultatul anchetei.

(8) Informațiile privind actele procedurale efectuate în timpul anchetei penale, cum ar fi audierea persoanelor - indiferent de calitatea acestora, ridicările de documente și obiecte, perchezițiile domiciliare sau informatice pot fi comunicate după realizarea acestor activități și dacă divulgarea acestora nu afectează mersul anchetei penale, dispozițiile legale privind protecția datelor cu caracter personal sau dreptul la imagine ca parte a dreptului la viață privată al persoanelor implicate. Informarea publică referitoare la aceste activități judiciare poate fi realizată prin una din următoarele modalități:

a) prin confirmarea efectuării activităților judiciare menționate la acest alineat, la solicitarea reprezentanților mass-media;

b) prin emiterea unui comunicat cu privire la faptul că s-au derulat activitățile judiciare menționate la acest alineat;

⁴ Va fi avută în vedere, de asemenea, Decizia nr. 37/2015 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept.

c) în cazul în care, prin raportare la împrejurările concrete ale unei cauze, se apreciază că prin informarea publicului asupra activităților judiciare desfășurate poate fi afectat mersul anchetei penale, se va comunica faptul că, în acel moment al anchetei nu pot fi făcute precizări, urmând ca imediat ce stadiul cercetărilor va permite să fie emis un comunicat.

(9) În mod excepțional, dacă reprezentanții mass-media sunt prezenți la locul unde se desfășoară activitățile menționate la alin. (8) și nu există riscul afectării mersului anchetei penale sau dreptul la imagine ca parte a dreptului la viață privată al persoanelor implicate, se va confirma existența unei proceduri în curs.

(10) După sesizarea instanței prin rechizitoriu, în cazul faptelor care prezintă un grad de pericol social ridicat sau justifică un interes deosebit pentru public, parchetele vor da comunicate prin care vor informa opinia publică cu privire la emiterea rechizitoriului și trimiterea în judecată a persoanelor față de care s-au efectuat cercetări. Numele și prenumele persoanelor va fi comunicat numai în condițiile alin. (4).

Art. 29 - (1) Reprezentanților mass-media nu le pot fi eliberate copii sau extrase din actele sau înscrisurile referitoare la probele din dosarele aflate pe rolul organelor de urmărire penală⁵ și nici copii ale înregistrărilor audio/video realizate în cadrul procedurii de identificare și reținere a persoanelor sau executare a mandatului de arestare, de flagrant ori în alte momente procedurale din cursul anchetei penale provenind de la autoritățile judiciare sau stenograme ale interceptărilor efectuate.

(2) Prin excepție de la dispozițiile alin. (1), pot fi puse la dispoziția reprezentanților mass-media imagini ale obiectelor, bunurilor, sumelor de bani sau ale altor valori care au făcut obiectul infracțiunii sau de care persoanele cercetate s-au folosit la săvârșirea faptelor ori au rezultat din comiterea acestora, precum și a spațiilor în care acestea au fost găsite.

Art. 30 - (1) La cerere, reprezentanților mass-media le pot fi eliberate extrase ale rechizitoriului, ale acordurilor de recunoaștere a vinovăției sau ale actelor prin care au fost luate următoarele măsuri procesuale: începerea urmăririi penale; continuarea urmăririi penale față de suspect; punerea în mișcare a acțiunii penale;

⁵ Este greu de acceptat existența unui interes legitim de a obține înscrisuri disparate, care, scoase astfel din ansamblul probatoriului administrat, pot crea aparențe care să prejudicieze interesul anchetei și drepturile persoanelor implicate în aceste proceduri.

luarea măsurilor preventive care intră în competența procurorului; luarea măsurii reținerii; sesizarea instanței competente în vederea luării măsurii arestului la domiciliu sau a arestării preventive. Extrasul va cuprinde situația de fapt, după asigurarea protecției datelor cu caracter personal⁶, eliminarea pasajelor din care rezultă informații prin a căror divulgare se încalcă dreptul la respectarea vieții private, precum și a celor referitoare la probe și analiza acestora. Cererea se aprobă de către purtătorul de cuvânt al parchetului, cu consultarea procurorului de caz, sau în lipsa acestuia, a conducătorului parchetului.

(2) Din cuprinsul extraselor menționate la alin. (1) trebuie să rezulte încadrarea juridică a faptelor pentru care se efectuează cercetări și situația de fapt reținute în cauză. Numele și prenumele persoanelor vor fi comunicate numai în condițiile art. 28 alin. (4).

(3) În cazul soluțiilor de clasare sau de renunțare la urmărirea penală, se pot elibera, la cerere copii, din care în prealabil au fost eliminate datele cu caracter personal, pasajele din care rezultă informații prin a căror divulgare se încalcă dreptul la respectarea vieții private, precum și cele care se referă la conținutul unor probe și măsuri dispuse, dacă prin menționarea acestora se periclitează desfășurarea procesului penal în alte cauze. Cererea se aprobă de către purtătorul de cuvânt, cu consultarea conducătorului parchetului.

(4) Dacă în cursul judecății unor cereri formulate în timpul urmăririi penale, date privind cauza aflată în faza de urmărire penală au devenit publice prin afișarea acestora pe portalul instanțelor de judecată, organele de urmărire penală pot confirma, la cerere, dacă datele publicate pe portalul instanțelor de judecată vizează acel dosar penal.

(5) Prin excepție de la prevederile alin. (1) și (4), în considerarea motivelor menționate la art. 36, nu pot fi eliberate reprezentanților mass-media copii ale actelor și soluțiilor din dosarele având ca obiect trădarea (art. 155 C.p.), trădarea prin ajutarea inamicului (art. 156 C.p.), trădarea prin transmitere de secrete (art. 157 C.p.), acțiunile dușmănoase contra statului (art. 158 C.p.), atentatul care pune în pericol securitatea statului (art. 160 C.p.), atentatul contra unei colectivități (art. 161 C.p.), subminarea puterii de stat (art. 162 C.p.), actele de diversiune (art. 163

⁶ Va fi avută în vedere, de asemenea, Decizia nr. 37/2015 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, în privința tehnicii de anonimizare.

C.p.), subminarea economiei naționale (art. 165 C.p.), propaganda în favoarea statului totalitar (art. 166 C.p.), acțiuni împotriva ordinii constituționale (art. 166¹ C.p.), complotul (art. 167 C.p.), compromiterea unor interese de stat (art. 168 C.p.), comunicarea de informații false (art. 168¹ C.p.), divulgarea secretului care periclitează securitatea statului (art. 169 C.p.), nedenunțarea (art. 170 C.p.), infracțiuni contra unui stat străin (art. 171 C.p.), violul (art. 197 C.p.), actul sexual cu un minor (art. 198 C.p.), perversiunea sexuală (art. 201 C.p.), incestul (art. 203 C.p.), hărțuirea sexuală (art. 203¹ C.p.), contaminarea venerică și transmiterea sindromului imunodeficient dobândit (art. 309 C.p.), cerere privind interceptări și înregistrări audio-video (art. 91¹ și următoarele C.p.p.), cerere privind efectuarea de percheziții (art. 100 și următoarele C.p.p.), luarea măsurii obligatorii la tratament medical (art. 113 C.p. și art. 162 C.p.p.), luarea măsurii internării medicale (art. 114 C.p. și art. 162 C.p.p.), înlocuirea tratamentului medical (art. 431 C.p.p.), înlocuirea sau încetarea internării medicale (art. 434 C.p.p.), sustragerea de la tratament medical (art. 309¹ C.p.), internarea medicală, obligarea la tratament medical, rele tratamente aplicate minorului (art. 306 C.p.), pornografia infantilă (art. 18 din Legea nr. 678/2001), infracțiuni privind adopția (O.U.G nr. 25/1997), precum și obiectele corespondente care rezultă din reglementarea Legii nr. 286/2009 privind Codul penal, cu modificările și completările ulterioare și a Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală, cu modificările și completările ulterioare.

Secțiunea 3 - Reguli aplicabile în procedurile desfășurate în fața judecătorului de drepturi și libertăți

Art. 31 - Comunicarea cu mass-media în timpul procedurilor desfășurate în fața judecătorului de drepturi și libertăți se realizează cu respectarea specificului acestei faze a procesului penal, care se desfășoară, în majoritatea cazurilor, fără publicitatea caracteristică judecății.

Art. 32 - (1) Dosarele aflate pe rolul instanțelor, în procedurile desfășurate în fața judecătorului de drepturi și libertăți, în camera de consiliu, nu pot fi studiate de reprezentanții mass-media, cărora nu le pot fi eliberate nici copii ale actelor din aceste dosare. La cerere sau din oficiu, pot fi comunicate informații, respectiv pot

fi emise comunicate referitoare la soluțiile adoptate cu privire la măsurile preventive, măsurile asigurătorii, aplicarea provizorie a măsurilor de siguranță cu caracter medical, măsura internării nevoluntare și contestația cu privire la durata urmăririi penale.

(2) Numele și prenumele persoanei pot fi comunicate numai în condițiile art. 14 alin. 1 din Legea 544/2001. În situația în care o persoană a declarat public că față de aceasta se desfășoară proceduri de competența judecătorului de drepturi și libertăți ori au fost dispuse măsuri de către judecătorul de drepturi și libertăți, structura de comunicare a instanței ori a parchetului poate confirma aceste aspecte.

Art. 33 - (1) Reprezentanților mass-media nu le pot fi eliberate extrase sau copii ale încheierilor prin care au fost soluționate cererile, propunerile și sesizările privind încuviințarea perchezițiilor și a folosirii metodelor și tehnicilor speciale de supraveghere sau cercetare ori a altor procedee probatorii potrivit legii, emiterea unui mandat de aducere, aplicarea provizorie a măsurilor de siguranță cu caracter medical și a măsurii internării nevoluntare.

(2) În cazul încheierilor prin care judecătorul de drepturi și libertăți s-a pronunțat asupra măsurilor preventive, asigurătorii și contestației privind durata urmăririi penale, se pot elibera, la cerere, extrase din care se elimină, în prealabil, datele cu caracter personal, pasajele referitoare la conținutul unor probe dacă din prezentarea sau analizarea acestora rezultă informații prin a căror divulgare se încalcă dreptul la respectarea vieții private sau se periclitează mersul anchetei și referirile la activitățile de cercetare care vor fi efectuate în continuare, numele martorilor și ale părții vătămate. Cererea se aprobă de către purtătorul de cuvânt al instanței, cu consultarea judecătorului care a soluționat cauza, sau în lipsa acestuia, a președintelui instanței.

(3) Dacă există o solicitare din partea reprezentanților mass-media, de comunicare a soluțiilor pronunțate cu privire la măsurile preventive, măsurile asigurătorii și contestația privind durata urmăririi penale, un extras al minutei pronunțate în cauzele respective poate fi transmis la adresele de e-mail indicate, după eliminarea datelor cu caracter personal.

Art. 34 - Evidențele privind încuviințarea perchezițiilor și a folosirii metodelor și tehnicilor speciale de supraveghere sau cercetare ori a altor procedee probatorii potrivit legii nu pot fi consultate de reprezentanții mass-media.

Secțiunea 4 - Reguli aplicabile în procedura de cameră preliminară

Art. 35 - Comunicarea cu mass-media în timpul procedurii de cameră preliminară se realizează cu respectarea specificului acestei faze a procesului penal, care se desfășoară fără publicitatea caracteristică judecătii.

Art. 36 - (1) Dosarele aflate pe rolul instanțelor, în procedura desfășurată în camera preliminară, nu pot fi studiate de reprezentanții mass-media. La cerere sau din oficiu pot fi comunicate informații. Mai exact, pot fi emise comunicate privind înregistrarea pe rolul instanței a rechizitoriului, fapta pentru care inculpatul a fost trimis în judecată, cu descrierea sumară a acesteia și textele de lege în care a fost încadrată, precum și cu privire la soluțiile pronunțate.

(2) Numele și prenumele persoanei pot fi comunicate numai în condițiile art. 14 alin. 1 din Legea 544/2001. În situația în care o persoană a declarat public că față de aceasta se desfășoară proceduri de competența judecătorului de drepturi și libertăți ori au fost dispuse măsuri de către judecătorul de drepturi și libertăți, structura de comunicare a instanței ori a parchetului poate confirma aceste aspecte.

Art. 37 - (1) Reprezentanților mass-media nu le pot fi eliberate extrase sau copii ale actelor din dosarele înregistrate pe rolul judecătorului de cameră preliminară. Dispozițiile art. 33 alin. 2 se aplică în mod corespunzător.

(2) La cerere, reprezentanților mass-media le poate fi eliberat un extras al rechizitoriului, dispozițiile art. 32 alin. (1) și (2) fiind aplicabile în privința cuprinsului acestuia.

(3) La cerere, reprezentanților mass-media li se poate transmite prin e-mail un extras al minutei ori le poate fi eliberată o copie a soluțiilor pronunțate de judecătorul de cameră preliminară, cu asigurarea protecției datelor cu caracter personal și eliminarea pasajelor referitoare la conținutul unor probe dacă din prezentarea sau analizarea acestora rezultă informații prin a căror divulgare se încalcă dreptul la respectarea vieții private sau se periclitează judecarea cauzei pe fond.

(4) Cererile prevăzute la alin. (2) și (3) se aprobă de către purtătorul de cuvânt al instanței, cu consultarea judecătorului de cameră preliminară căruia cauza i-a fost repartizată, iar în lipsa acestuia a președintelui instanței. Refuzul eliberării

de copii poate fi justificat de excepțiile menționate în art. 46 și va fi întotdeauna motivat.

Secțiunea 5 - Reguli aplicabile în faza de judecată a procesului penal

§ 5.1. - Natura publică a ședințelor de judecată, așa cum a fost prevăzută în convenții și în Constituție

Art. 38 - (1) Natura publică a ședințelor de judecată este un principiu juridic fundamental, fiind prevăzut de art.127 din Constituția României. Principiul conform căruia înfăptuirea justiției trebuie să fie realizată în mod public este stipulat și de art. 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului (Convenție).

(2) Orice persoană are dreptul la respectarea vieții sale private și de familie, art. 8 din Convenție garantând acest drept. Acest drept trebuie coroborat cu libertatea de exprimare, inclusiv dreptul fiecărei persoane de a primi și de a transmite informații⁷.

(3) Principiile menționate la alin. (1) și (2) au o pondere egală. Este atributul instanței care soluționează cauza să pună în balanță importanța liberului acces al publicului în sala de judecată și a protecției celorlalte drepturi menționate în Convenție.

Art. 39 - Principiul de bază este ca ședințele să fie accesibile tuturor, inclusiv presei, însă instanța va aprecia, acolo unde este cazul, dacă accesul publicului în sala de judecată trebuie restricționat sau interzis. Președintele completului poate să instituie interdicții sau să impună restricții⁸ care țin de specificul cauzei deduse judecării⁹. În cazul în care președintele decide să interzică accesul publicului și al

⁷Libertatea de exprimare este reglementată de art. 10 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

⁸ Potrivit art. 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului: „accesul în sala de ședință poate fi interzis presei și publicului pe întreaga durată a procesului sau a unei părți a acestuia, în interesul moralității, al ordinii publice ori al securității naționale într-o societate democratică, atunci când interesele minorilor sau protecția vieții private a părților la proces o impun sau în măsura considerată absolut necesară de către instanță, atunci când, în împrejurări speciale, publicitatea ar fi de natură să aducă atingere intereselor justiției”.

⁹ Factorii ce pot juca un rol în decizia de a restricționa sau interzice accesul în sala de judecată sunt: dreptul părților din proces la respectarea vieții private și de familie; păstrarea ordinii publice în instanță; securitatea națională; natura cauzei judecate (litigiu penal, civil sau administrativ); dreptul la un proces echitabil; prezumția de nevinovăție; influențarea părților prin prezența mass-media, în mod special a presei audiovizuale; interesul funcționării normale a justiției; autoritatea, independența și imparțialitatea judecătorului.

reprezentanților mass-media în sala de judecată pe durata desfășurării ședinței, motivele luării acestei decizii se comunică întotdeauna în mod public.

Art. 40 - În cazul în care persoanele prezente depășesc capacitatea sălii de judecată, președintele completului poate decide, de asemenea, restricționarea accesului. Se va avea în vedere ca, indiferent de criteriul care se va aplica pentru a se stabili care dintre persoanele neparticipante la proces vor asista la ședința de judecată, în sală să rămână și reprezentanți ai mass-media.

§ 5.2. - Reguli generale privind prezența mass-media în instanță și accesul în timpul ședințelor de judecată

Art. 41 - (1) Ședințele de judecată publice sunt întotdeauna accesibile jurnaliștilor fără mijloacele de înregistrare tehnică.

(2) Ședințele de judecată sunt nepublice atunci când se prevede expres sau când președintele completului a declarat ședința de judecată nepublică, cu respectarea condițiilor prevăzute de lege.

Art. 42 - (1) Filmarea, fotografierea și înregistrarea audio în sălile de judecată se vor efectua numai cu acordul președintelui completului de judecată. Fotoreporterii și echipele de radio și televiziune trebuie să solicite în prealabil (recomandabil cu 24 ore înainte de ședință), prin intermediul biroului de informare și relații publice din cadrul instanței, permisiunea privind accesul în sala de ședință, cu indicarea cauzelor în care solicită efectuarea de înregistrări.

(2) În cazul în care li se permite accesul în sala de judecată, în timpul ședinței, reprezentanții mass-media pot realiza înregistrări video și audio, cu încuviințarea președintelui completului, a unuia sau mai multora dintre următoarele momente: intrarea în sală a membrilor completului; deschiderea ședinței de către președintele completului; citirea capetelor de acuzare; concluziile finale ale procurorului în cauzele penale; pledoariile avocaților și pronunțarea hotărârii. Președintele completului de judecată apreciază în ce măsură reprezentanții mass-media pot face înregistrări ale altor părți din ședință. Referitor la situațiile menționate anterior, președintele completului întreabă membrii completului, grefierul, avocații, experții și interpreții dacă au obiecții cu privire la înregistrarea momentelor încuviințate în ceea ce privește captarea imaginii acestora. Momentele în legătură cu care una

dintre persoanele menționate în acest alineat a formulat obiecții nu pot fi înregistrate.

(3) Nu este permisă transmiterea în direct a ședințelor de judecată.

(4) Este interzisă difuzarea înregistrărilor sau imaginilor captate fără acordul președintelui completului de judecată, iar în cazul încălcării acestei interdicții, va fi sesizat Consiliul Național al Audiovizualului.

(5) Înregistrările video și audio, precum și fotografiile vor fi realizate dintr-o poziție fixă. Instanța poate impune condiția ca acestea să fie aranjate special în sală, astfel încât să fie asigurat cadrul solemn. Pentru desfășurarea normală a procedurilor, completul de judecată poate decide să fie admis doar un număr limitat de echipe de filmare, în ordinea solicitărilor.

(6) În situația în care nu este permis reprezentanților mass-media accesul în sala de judecată, fotoreporterilor li se oferă posibilitatea de a face fotografii, iar echipelor de televiziune li se poate permite filmarea de cadre înainte de începerea ședinței.

(7) Reprezentanții mass-media pot realiza înregistrări în afara sălii de judecată, în locurile din cadrul instanței anume stabilite de către biroul de informare publică și relații cu presa.

§ 5.3. - Reguli specifice privind difuzarea imaginilor cu părțile, martorii și alți participanți, în cadrul ședințelor de judecată

Art. 43 - (1) În înregistrările audio și video părțile, martorii și ceilalți participanți la proces pot apărea numai cu încuviințarea completului de judecată și dacă nu au exprimat obiecții în acest sens. În cauzele penale, completul de judecată nu va aproba ca persoanele inculpate să fie filmate, cu excepția situației în care inculpatul nu are obiecții¹⁰. De asemenea, în cauzele penale, persoanele vătămate nu pot fi filmate fără acordul acestora, ele fiind, prin definiție, participanți

¹⁰ Principiul de bază în dreptul penal este că o persoană este considerată nevinovată până la stabilirea vinovăției sale printr-o hotărâre penală definitivă (prezumția de nevinovăție). Dacă înregistrările din timpul ședinței de judecată din care poate rezulta identitatea acuzatului circulă liber înainte ca o condamnare să fie pronunțată, acest fapt ar anticipa asupra hotărârii care se va pronunța. Există riscul ca, în situația în care instanța a dispus o soluție de achitare, persoana implicată să fi fost deja condamnată de către opinia publică, în baza imaginilor transmise de mass-media. Prin urmare, și în această fază se aplică dreptul la un proces echitabil.

vulnerabili la procedurile judiciare¹¹. Minorii vor fi filmați numai cu acordul a cel puțin unuia dintre părinți.

(2) Pe lângă protecția prevăzută la alin. (1), în conformitate cu dispozițiile art. 352 alin. (9) din Legea nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală, cu modificările și completările ulterioare, pe durata judecării, completul de judecată poate interzice expres publicarea și difuzarea, prin mijloace scrise sau audiovizuale, de texte, desene, fotografii sau imagini de natură a dezvălui identitatea persoanei vătămate, a părții civile, a părții responsabile civilmente sau a martorilor. Această măsură se dispune în condițiile prevăzute la art. 352 alin. (3) sau (4) din Legea nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală.

(3) Măsura prevăzută la alin. (2) este adusă la cunoștința publicului și reprezentanților mass-media, prin intermediul Biroului de informare și relații cu publicul, care va întreprinde demersurile necesare în vederea publicării pe site-ul instanței a unui comunicat în acest sens. Comunicatul va cuprinde numărul dosarului, termenul pentru care s-a dispus măsura și acțiunile interzise.

(4) În cazul în care măsura prevăzută la alin. (2) este dispusă în timpul ședinței de judecată, reprezentanții mass-media prezenți în sală sunt obligați să o respecte și să nu transmită altor jurnaliști materialele interzise a fi difuzate.

Art. 44 - Echipele de filmare care au primit aprobare pot înregistra cadre largi cu publicul din sala de judecată sau din alte părți ale sediului instanței, fără a fixa cu obiectivul camerei de filmat o anumită persoană din public¹². Persoanele care asistă la ședința de judecată pot apărea în înregistrările video și audio numai dacă și-au exprimat anterior acordul.

§ 5.4. - Reguli privind solicitările scrise ale mass-media referitoare la informațiile de interes public ce rezultă din activitatea de judecată în procesul penal

Art. 45 - Judecata cauzei are loc în condiții de publicitate, cu excepția cazurilor prevăzute de lege. În această fază, accesul reprezentanților mass-media

¹¹ În general, acestea oferă cu ocazia audierii detalii de natură strict personală. De aceea, în vederea protejării vieții private și de familie a victimelor infracțiunilor, nu pot fi realizate înregistrări în care acestea apar împotriva voinței lor.

¹² Publicul trebuie să poată participa la ședința de judecată fără a avea preocuparea că va fi filmat. Dacă persoane din public doresc să discute cu presa, o pot face în afara clădirii instanței.

la informațiile de interes public care rezultă din dosarele penale este mai larg față de faza de urmărire penală.

Art. 46 - Furnizarea de informații de interes public privind activitatea judiciară poate fi restrânsă în interesul moralității, al ordinii publice ori al securității naționale sau când o impun interesele minorilor ori protecția vieții private a părților în proces sau a altor persoane. Dreptul la liberul acces la informații de interes public poate fi restrâns și atunci când, în împrejurări speciale, instanța apreciază că publicitatea ar fi de natură să aducă atingere îndeplinirii justiției.

Art. 47 - La cererea reprezentanților mass-media, pot fi comunicate informații privind stabilirea primului termen de judecată, precum și a termenelor ulterioare, stadiul în care se află judecata (cercetare judecătorească, dezbateri, repunere pe rol, pronunțare etc.), măsurile dispuse de instanță la termenele de judecată (efectuarea unei expertize, audierea părților și a martorilor), soluțiile pronunțate.

Art. 48 - (1) Reprezentanții mass-media pot consulta dosarele aflate pe rolul instanțelor, cu respectarea ordinii de solicitare și a măsurilor de asigurare a integrității documentelor și numai în măsura în care este posibilă punerea acestora la dispoziție. Cererea se aprobă de către purtătorul de cuvânt al instanței, cu consultarea președintelui completului sau, în lipsa acestuia, a președintelui instanței.

(2) Refuzul consultării dosarului poate fi justificat de excepțiile menționate în art. 46 și va fi întotdeauna motivat.

(3) În perioada cuprinsă între data finalizării procedurii de cameră preliminară și primul termen de judecată, în condițiile prevăzute la alin. (1), se va permite doar eliberarea unui extras al rechizitoriului¹³, dispozițiile art. 32 alin.(1) și (2) fiind aplicabile în privința cuprinsului acestuia. După primul termen de judecată, se poate elibera o copie a rechizitoriului, după asigurarea protecției datelor cu caracter personal, cu excepția situației în care completul de judecată a stabilit că judecarea cauzei se va realiza în ședință nepublică.

(4) Dosarele privind cauzele care au fost sau sunt judecate în ședință nepublică, precum și cele care presupun confidențialitate nu pot fi consultate de

¹³ Se impune o astfel de restricție deoarece este posibil ca ședința de judecată să fie declarată nepublică, îndeplânându-se astfel riscul afectării desfășurării normale a întregii proceduri.

reprezentanții mass-media, cărora nu le pot fi eliberate nici copii ale actelor și hotărârilor pronunțate în cauzele respective.

Art. 49 - Evidențele instanței privitoare la activitatea de judecată pot fi consultate, cu respectarea ordinii de solicitare și numai în măsura în care este posibilă punerea acestora la dispoziție. Evidențele speciale ale instanței care presupun confidențialitate, nu pot fi consultate de reprezentanții mass-media.

Art. 50 - (1) La cerere, reprezentanților mass-media le pot fi eliberate copii ale actelor dosarului sau ale hotărârilor pronunțate ori extrase din acestea, cu asigurarea protecției datelor cu caracter personal și eliminarea pasajelor referitoare la conținutul unor probe dacă din prezentarea sau analizarea acestora rezultă informații prin a căror divulgare se încalcă dreptul la respectarea vieții private sau se periclitează rezultatul cercetării judecătorești. Cererea se aprobă de către purtătorul de cuvânt al instanței, cu consultarea președintelui completului sau, în lipsa acestuia a președintelui instanței.¹⁴ Refuzul eliberării de copii poate fi justificat de excepțiile menționate în art. 46 și va fi întotdeauna motivat.

(2) Copiile de pe suporturile electronice din cauzele penale se eliberează numai părților sau reprezentanților acestora, cu excepția situației în care ședința de judecată nu a fost publică în tot sau în parte, ori procurorului, cu încuviințarea instanței de judecată, în condițiile Codului de Procedură Penală și Regulamentului de ordine interioară al instanțelor judecătorești.

(3) Reprezentanților mass-media nu le pot fi eliberate copii de pe suporturile electronice din cauzele penale.

Art. 51 - În situația cauzelor soluționate definitiv cererile de consultare a dosarului și de eliberare de copii din acesta se aprobă de purtătorul de cuvânt cu consultarea președintelui instanței, respectiv al secției la care dosarul este arhivat.

Art. 52 - În cazul hotărârilor prin care s-a dispus, în cursul judecății, asupra măsurilor preventive se pot elibera, la cerere, copii, din care în prealabil au fost eliminate datele cu caracter personal; pasajele referitoare la conținutul unor probe dacă din prezentarea sau analizarea acestora rezultă informații prin a căror divulgare se încalcă dreptul la respectarea vieții private sau se periclitează

¹⁴ Va fi avută în vedere, de asemenea, Decizia nr. 37/2015 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, în privința tehnicii de anonimizare.

rezultatul cercetării judecătorești și referirile la activitățile de cercetare care vor fi efectuate în continuare; numele martorilor și ale părții vătămate. Cererea se aprobă de către purtătorul de cuvânt al instanței, cu consultarea președintelui completului, sau în lipsa acestuia, a președintelui instanței.

Art. 53 - În considerarea motivelor menționate la art. 46, nu pot fi eliberate mass-media extrase și copii ale actelor și hotărârilor din dosarele având ca obiect trădarea (art. 155 C.p.), trădarea prin ajutarea inamicului (art. 156 C.p.), trădare prin transmitere de secrete (art. 157 C.p.), acțiunile dușmănoase contra statului (art. 158 C.p.), atentatul care pune în pericol securitatea statului (art. 160 C.p.), atentatul contra unei colectivități (art. 161 C.p.), subminarea puterii de stat (art. 162 C.p.), actele de diversiune (art. 163 C.p.), subminarea economiei naționale (art. 165 C.p.), propaganda în favoarea statului totalitar (art. 166 C.p.), acțiuni împotriva ordinii constituționale (art. 1661 C.p.), complotul (art. 167 C.p.), compromiterea unor interese de stat (art. 168 C.p.), comunicarea de informații false (art. 168 C.p.), divulgarea secretului care periclitizează securitatea statului (art. 169 C.p.), nedenunțarea (art. 170 C.p.), infracțiuni contra unui stat străin (art. 171 C.p.), violul (art. 197 C.p.), actul sexual cu un minor (art. 198 C.p.), perversiunea sexuală (art. 201 C.p.), incestul (art. 203 C.p.), hărțuirea sexuală (art. 2031 C.p.), contaminarea venerică și transmiterea sindromului imunodeficiar dobândit (art. 309 C.p.), cerere privind interceptări și înregistrări audio-video (art. 911 și următoarele C.p.p.), cerere privind efectuarea de percheziții (art. 100 și următoarele C.p.p.), luarea măsurii obligatorii la tratament medical (art. 113 C.p. și art. 162 C.p.p.), luarea măsurii internării medicale (art. 114 C.p. și art. 162 C.p.p.), înlocuirea tratamentului medical (art. 431 C.p.p.), înlocuirea sau încetarea internării medicale (art. 434 C.p.p.), sustragerea de la tratament medical (art. 3091 C.p.), internarea medicală, obligarea la tratament medical, rele tratamente aplicate minorului (art. 306 C.p.), pornografia infantilă (art. 18 din Legea nr. 678/2001), infracțiuni privind adopția (O.U.G nr. 25/1997), precum și obiectele corespondente care rezultă din reglementarea Legii nr. 286/2009 privind Codul penal, cu modificările și completările ulterioare și a Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală, cu modificările și completările ulterioare.

Secțiunea 6. Reguli valabile în faza de executare

Art. 54 - Pentru a nu prejudicia reintegrarea în societate a persoanelor condamnate, după executarea hotărârii nu vor fi furnizate informații în legătură cu infracțiunea comisă anterior, cu excepția cazului în care persoanele condamnate au consimțit în mod expres la divulgarea identității lor ori acestea sau faptele lor sunt din nou de interes public.

Capitolul V. REGULI APLICABILE ÎN PROCESUL CIVIL *LATO SENSU*

Art. 55 - (1) În cadrul procesului civil, întrucât litigiul privește doar raporturile dintre părți, caracterul public al informațiilor care rezultă din activitatea de judecată este mai puțin pronunțat și ca atare interesul publicului este mai redus. De aceea, dreptul la respectarea vieții private și de familie poate determina limitări importante ale accesului reprezentanților mass-media la aceste informații.

(2) Accesul la informații în cadrul procesului civil se analizează în concret, cu aplicarea dispozițiilor art. 46 din prezentul Ghid.

(3) Copiile de pe suporturile electronice din cauzele civile se eliberează numai părților sau reprezentanților acestora, ori procurorului, cu încuviințarea instanței de judecată, în condițiile Codului de Procedură Civilă și Regulamentului de ordine interioară al instanțelor judecătorești.

(4) Reprezentanților mass-media nu le pot fi eliberate copii de pe suporturile electronice din cauzele civile.

Art. 56 - (1) În materia contenciosului administrativ și contravențional, precum și în alte cauze în care există un interes public, reprezentanții mass-media pot consulta, la cerere, dosarele și pot obține copii din acestea. Dispozițiile art. 55 alin. 2 - 4 se aplică în completare.

(2) Până la fixarea primului termen de judecată, reprezentanții mass-media pot consulta doar cererea de chemare în judecată, acestora neputând să le fie eliberate copii ale actelor aflate la dosarul cauzei.

Art. 57 - Solicitățile privind comunicarea de informații, consultarea dosarelor, eliberarea de copii din acestea și accesul în ședințele de judecată se soluționează cu aplicarea corespunzătoare a prevederilor Capitolului IV, Secțiunea 1, Secțiunea 3 și respectiv Secțiunea 3 din prezentul Ghid, ținând cont de specificul procesului

civil. În situația dosarelor soluționate definitiv, respectiv irevocabil în cazul cererilor formulate înainte de intrarea în vigoare a Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, cererile de consultare a dosarului și eliberare de copii din acesta se aprobă de purtătorul de cuvânt, cu consultarea președintelui instanței, respectiv al secției la care dosarul este arhivat.

Art. 58 - Nu pot fi eliberate reprezentanților mass-media copii sau extrase din actele și hotărârile având ca obiect Adopție, contestare paternitate, contestare recunoaștere paternitate, deschidere procedură adopție, divorț prin acord, divorț, dezvăluirea identității părinților firești, nulitate căsătorie, plasament de urgență, prelungire încredințare pentru adopție, recunoaștere paternitate, revocare încredințare pentru adopție, stabilire domiciliu minor, stabilire paternitate, tăgadă paternitate, civil - punere sub interdicție; proprietate intelectuală - brevete de invenții, precum și obiectele corespondente care rezultă din reglementarea Legii nr. 287/2009 privind Codul civil, republicată, cu modificările și completările ulterioare și a Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, cu modificările și completările ulterioare.

Capitolul VI. REGULI APLICABILE ÎN PROCEDURILE DISCIPLINARE CARE ÎI VIZEAZĂ MAGISTRAȚII, NORMELE DE CONDUITĂ REGLEMENTATE DE CODUL DEONTOLOGIC AL JUDECĂTORILOR ȘI PROCURORILOR ȘI BUNA REPUTAȚIE

Secțiunea 1. Reguli aplicabile în procedurile disciplinare

Art. 59 - Comunicarea de informații privind procedurile disciplinare ce îi vizează pe magistrați nu trebuie să fie de natură să creeze aparența de afectare a independenței justiției.

Art. 60 - (1) Comunicarea din oficiu a informațiilor de către Inspekția Judiciară se poate realiza doar la momentul sesizării secției corespunzătoare a Consiliului Superior al Magistraturii cu judecarea acțiunii disciplinare.

(2) Aspectele comunicate din oficiu, potrivit alin. (1), pot viza doar faptul exercitării acțiunii disciplinare, textul legal în care se încadrează fapta pentru care se exercită acțiunea disciplinară și o prezentare sintetică a acestei fapte.

(3) Numele și prenumele persoanei față de care se desfășoară verificările ori cercetările efectuate de către Inspekția Judiciară pot fi comunicate în condițiile art. 14 alin. 1 din Legea 544/2001.

(4) Anterior sesizării secției corespunzătoare a Consiliului cu judecarea acțiunii disciplinare, comunicarea de informații se poate realiza de către Inspekția Judiciară numai la cererea persoanelor interesate, în condițiile Legii nr. 544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public.

(5) În scopul reglării conduitei corpului profesional al magistraților, Consiliul Superior al Magistraturii poate emite comunicate privind sancțiunile disciplinare aplicate magistraților, după rămânerea definitivă a hotărârii pronunțate de către secția disciplinară corespunzătoare.

Secțiunea 2. Reguli aplicabile în procedurile vizând încălcarea normelor de conduită reglementate de Codul deontologic al judecătorilor și procurorilor și verificarea condiției bune reputații

Art. 61 - Comunicarea, din oficiu, a informațiilor referitoare la procedurile vizând încălcarea normelor de conduită reglementate de Codul deontologic al

judecătorilor și procurorilor și verificarea condiției buneii reputații, se realizează doar de către secția corespunzătoare a Consiliului Superior al Magistraturii. Dispozițiile art. 60 se aplică în mod corespunzător.

Capitolul VII. CONCLUZII FINALE

Prezentul Ghid urmărește, prin prevederile sale, să asigure în spațiul public o comunicare unitară, predictibilă, promptă, nediscriminatorie și corectă.

Sistemul judiciar și mass-media au datoria să informeze publicul cu privire la activitatea autorității judecătorești.

Prezentul ghid subliniază principiile de bază care ar trebui respectate în procesul de informare a cetățenilor, indiferent de activitatea specifică instanțelor și parchetelor care urmează să fie comunicată public.

Concret, orice act de comunicare dinspre sistemul judiciar înspre mass-media și, mai departe, către public, trebuie să evite perturbarea urmăririi penale și a actului de justiție, în general, garantând siguranța victimei, a martorilor sau a membrilor familiilor acestora, prezumția de nevinovăție, protecția vieții private și de familie a cetățenilor, dreptul la imagine și demnitatea persoanei, precum și datele cu caracter personal.

Considerații finale cu privire la comunicarea în faza de urmărire penală:

- a) Numele și prenumele persoanei față de care se desfășoară o procedură judiciară reprezintă date cu caracter personal, însă devin informații de interes public în condițiile art. 14 alin. 1 din Legea 544/2001.
- b) În situația în care o persoană declară public că față de aceasta se desfășoară acte de urmărire penală sau o altă procedură judiciară, instanța de judecată sau parchetul, după caz, pot să confirme sau să infirme aceste aspecte.
- c) Procurorul de caz poate să ofere informații în mass media doar atunci când este nevoie de o prezentare tehnică de specialitate care să ducă la o corectă înțelegere a cauzei, cu acordul scris sau verbal al conducătorului unității de parchet și după ce a informat în prealabil purtătorul de cuvânt.

d) Comunicarea Ministerului Public cu mass-media în timpul urmăririi penale poate fi realizată în limitele prevăzute de lege și de prezentul Ghid. Concret, urmărirea penală, spre deosebire de judecată, nu este publică motiv pentru care informațiile pot să fie furnizate ținând cont de situațiile prevăzute la punctele de mai sus.

Considerații finale cu privire la comunicarea în faza de judecată

Accesul mass-media în sala de judecată este permis în virtutea caracterului public al ședințelor. Excepție fac situațiile în care ședința este nepublică din motive prevăzute de lege și care trebuie să fie clar comunicate.

Înregistrarea momentelor enumerate în prezentul ghid din cadrul ședințelor de judecată este permisă atunci când prin această activitate nu sunt afectate valori ocrotite de lege. Concret, reprezentanții mass-media pot să participe la toate ședințele publice, dar exercițiul profesiei poate să fie limitat atunci când difuzarea anumitor materiale aduce atingeri persoanelor implicate.

Autoritățile judiciare au datoria să indice motivele pentru care o informație sau alta este exceptată de la comunicare.

Capitolul VIII. CONCEPTE OPERAȚIONALE. GLOSAR TERMENI

ABȚINERE - situația în care judecătorul, procurorul, grefierul, expertul, executorul judecătoresc, magistratul asistent sau asistentul judiciar care se află într-unul din cazurile de incompatibilitate prevăzute de lege declară aceasta și este înlocuit dacă se constată că nu poate să participe în proces (de ex. este rudă cu una dintre părțile din proces).

ABUZ DE DREPT - exercitarea unui drept împotriva scopului lui economic și social, a legii sau regulilor de conduită socială, încălcându-se, astfel, drepturile altei părți.

ACHIESARE - manifestarea, tacită sau expresă, a consimțământului pârâtului de a recunoaște pretențiile reclamantului.

ACTIUNE CIVILĂ - mijlocul legal cel mai important de protejare, prin constrângere judiciară, a drepturilor civile încălcate sau a intereselor ocrotite de lege; posibilitatea reclamantului de a obține recunoașterea sau realizarea dreptului său contestat, încălcat, nerespectat, prin constrângerea judiciară a pârâtului ori constatarea unui drept.

ACȚIUNE PENALĂ - mijlocul prevăzut de lege prin care se realizează, în justiție, tragerea la răspundere penală a persoanelor care au săvârșit infracțiuni și pedepsirea acestora, pusă în mișcare prin actul de inculpare prevăzut de lege (ordonanța procurorului sau rechizitoriul de trimitere în judecată, dacă acțiunea penală nu a fost pusă în mișcare în cursul urmăririi) și care constituie mijlocul de sesizare a instanței, în vederea judecării.

AMENDA JUDICIARĂ - reprezintă sancțiunea ce se aplică de către organul de urmărire penală prin ordonanță și de către instanța de judecată, prin încheiere, persoanei care, în cursul procesului a săvârșit o abatere judiciară dintre cele prevăzute de legea procesuală.

APEL - calea de atac ordinară prin intermediul căreia pot fi atacate toate sentințele, cu excepțiile prevăzute de lege, fiind al doilea grad de jurisdicție asupra fondului cauzei.

ARESTAREA PREVENTIVĂ - măsura preventivă dispusă de judecător în condițiile expres prevăzute de Codul de procedură penală, constând în privarea de libertate a unei persoane înainte de soluționarea definitivă a unei cauze penale, în scopul asigurării bunei desfășurări a procesului penal, al împiedicării sustragerii inculpatului de la urmărirea penală sau de la judecată ori al prevenirii săvârșirii unei alte infracțiuni.

AUDIERE - act procedural ce constă în ascultarea părților, a martorului, a expertului, pe parcursul procesului în modul și în condițiile prevăzute de lege.

CAUȚIUNE - suma de bani pe care trebuie să o depună inculpatul drept garanție că va respecta obligațiile ce-i revin în timpul liberării provizorii; în dreptul privat reprezintă suma de bani ce trebuie depusă de una dintre părțile procesului, cu titlul de garanție, la dispoziția instanței de judecată, pentru a acoperi eventualele pagube ce ar rezulta din luarea unor măsuri, la cererea sa, împotriva celeilalte părți.

COMISIE ROGATORIE - procedura utilizată pentru administrarea unor probe de către o altă instanță decât cea care instrumentează cauza, ca regulă egală în grad sau mai mică în grad, care se află mai aproape de respectivul mijloc de probă decât instanța investită cu judecarea cauzei.

COMPLET DE JUDECATĂ - numărul de judecători prevăzut de lege care participă la judecarea unor categorii de cauze într-un anumit stadiu (trei judecători formează completul de recurs, doi judecători formează completul de apel, un judecător, de obicei, formează completul de prima instanță).

CONCURS IDEAL DE INFRAȚIUNI - se realizează când o acțiune sau inacțiune, săvârșită de aceeași persoană, datorită împrejurărilor în care a avut loc, și urmărilor pe care le-a produs, întrunește elementele mai multor infracțiuni.

CULPĂ - formă a vinovăției, mai puțin gravă decât intenția, care presupune că făptuitorul nu a prevăzut rezultatul faptei sale, deși trebuia sau putea să îl prevadă.

DISJUNGAREA - operațiunea prin care o parte a unei cauze se desparte de restul ei, pentru a fi judecată separat, fie ca sancțiune procedurală a depunerii ei peste termen, fie ca o necesitate rezultată din mersul dezbaterilor.

INCULPAT - calitate pe care o primește cel care a săvârșit infracțiunea prin punerea în mișcare a acțiunii penale, devenind parte în proces, cu absolut toate consecințele legate de această calitate (drepturi și obligații procesuale).

INGERINȚĂ - limitare a exercițiului unor drepturi, în condițiile prevăzute de lege.

INSTIGATOR - persoana care cu intenție, determină pe o altă persoană să săvârșească o faptă prevăzută de legea penală.

ÎNVINUIT - persoana față de care s-a început urmărirea penală, dar mai înainte de punerea în mișcare a acțiunii penale, față de care pot fi administrate probe și pot fi luate măsuri procesuale. Un învinuit poate fi reținut de organul de cercetare penală pe o durată de cel mult 24 de ore.

JUDECATA ÎN FOND sau judecata în primă instanță - este prima etapă procesuală și cunoaște patru faze: faza scrisă pregătitoare (cererea de chemare în judecată, întâmpinarea și cererea reconvențională, fixarea primului termen etc.), faza cercetării procesului, faza dezbaterii în fond, faza deliberării și pronunțării sentinței.

MANDAT EUROPEAN DE ARESTARE - decizie juridică emisă de un stat membru pentru arestarea și predarea de către un alt stat membru a unei persoane dată în urmărire penală sau pentru executarea unei sancțiuni privative de libertate; un instrument destinat cooperării între autoritățile judiciare din statele membre, prin

eliminarea extrădării și se bazează pe principiul recunoașterii reciproce a deciziilor în materie penală.

MARTOR - persoana care are cunoștință despre o faptă sau despre o împrejurare de natură să servească la aflarea adevărului în cadrul procesului.

MARTORI ASISTENȚI - persoane chemate în cazul unei activități procesuale pentru ca ele să ateste concordanța consemnărilor trecute în procesul verbal cu cele efectuate de organele judiciare.

PERCHEZIȚIA - procedeu de investigație folosit atunci când persoana căreia i s-a cerut să predea un obiect sau un înscris, care are legătură cu rezolvarea cauzei, tăgăduiește existența sau deținerea acestora și care constă în căutarea acelor dovezi.

RECURS - cale extraordinară de atac în care instanța de recurs, superioară în grad, verifică legalitatea sentinței pronunțate în prima instanță sau a deciziei pronunțate în apel pe baza probelor din dosarul cauzei și a înscrisurilor noi ce i se aduc.

RECUZARE - situația în care partea solicită înlocuirea judecătorului sau procurorului, grefierului, expertului, executorului judecătoresc, magistratului asistent sau asistentului judiciar pe care îl consideră incompatibil să participe în proces, cunoscând că se află într-unul din cazurile prevăzute de lege (de ex. este rudă cu una dintre părțile din proces) în care imparțialitatea sa ar putea fi pusă la îndoială.

STRĂMUTARE - instituția prin care o anumită cauză este luată din competența unei instanțe și este dată spre soluționare unei alte instanțe de același grad, din motive expres prevăzute de lege (bănuială legitimă sau siguranță publică).

SUSPECT - persoana cu privire la care, din datele și probele existente în cauză, rezultă bănuiala rezonabilă că a săvârșit o faptă prevăzută de legea penală.